

De Grote ondernemersenquête: Eindeloopbaan Resultaten medische en paramedische beroepen

Inleiding

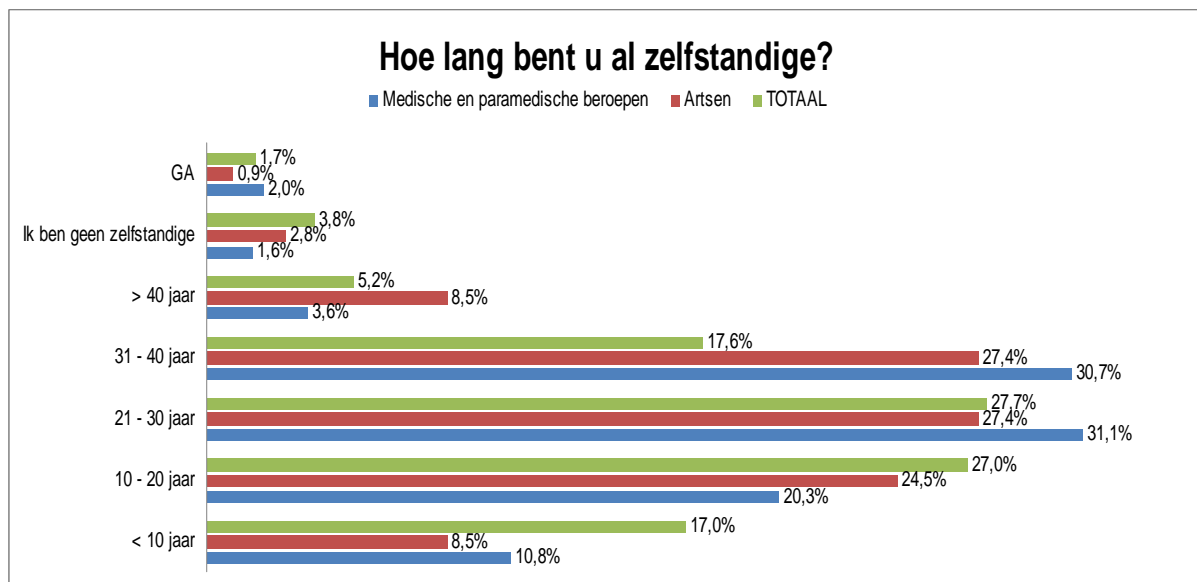
In totaal namen 3.583 mensen deel aan de enquête. 251 respondenten (7,0 %) situeren zich in de groep van de (para-)medische beroepen, waarvan 106 geneesheren of 42 % van de respondenten uit de medische beroepsgroep. Binnen de categorie van de geneesheren wordt geen onderscheid gemaakt tussen de specialisten en huisartsen. Behoudens artsen, bestaat de (para-)medische beroepsgroep voor 16 % uit kinesitherapeuten (41), 11 % tandartsen (28) en 10 % apothekers (24). Eén vijfde van de respondenten uit de groep van de (para-)medische beroepen behoort tot geen van de voorgaande categorieën.

Hiernavolgend worden de resultaten van deze (para-)medische beroepsgroep besproken met in het bijzonder de resultaten van de geneesheren. Voor een bespreking van de resultaten van alle respondenten, verwijzen wij u naar de brochure “Stoppen is starten” van het UNIZO.

De grootste groep van artsen die geantwoord hebben op deze enquête situeert zich binnen de leeftijdsgroep van 35 tot 54 jaar (40 %). 27 % van de ondervraagde artsen situeert zich binnen de leeftijdsgroep 55 tot 64 jaar. 19 % is 65 jaar of ouder; 14% is minder dan 45 jaar.

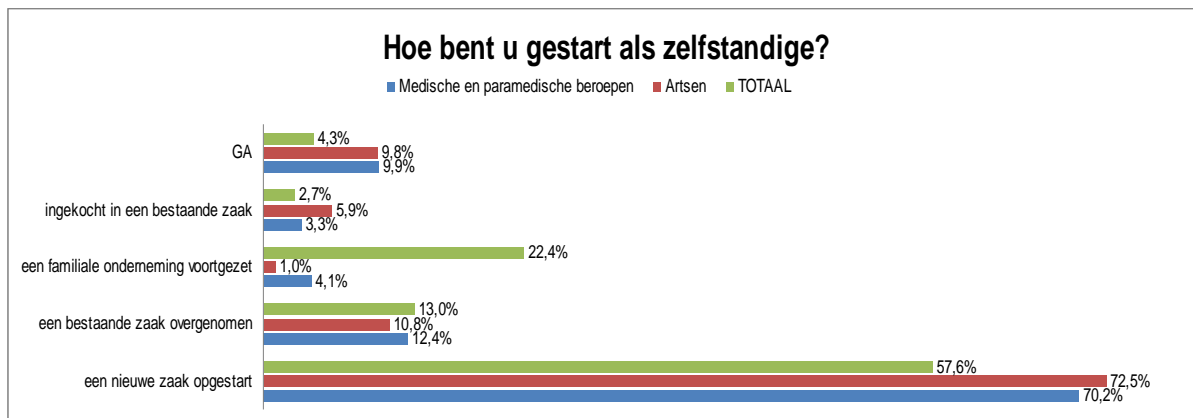
Hoe lang bent u al zelfstandige?

Van de respondenten die zelfstandig arts zijn is 9 % minder dan 10 jaar actief. 26% van de respondenten is tussen 10 en 20 jaar actief. 28 % is tussen 21 en 30 jaar actief als zelfstandige (32,23%). Een even grote groep is tussen 31 en 40 jaar actief als zelfstandige. 9 % van de ondervraagde geneesheren is reeds meer dan 40 jaar zelfstandige.

Hoe bent u gestart als zelfstandige?

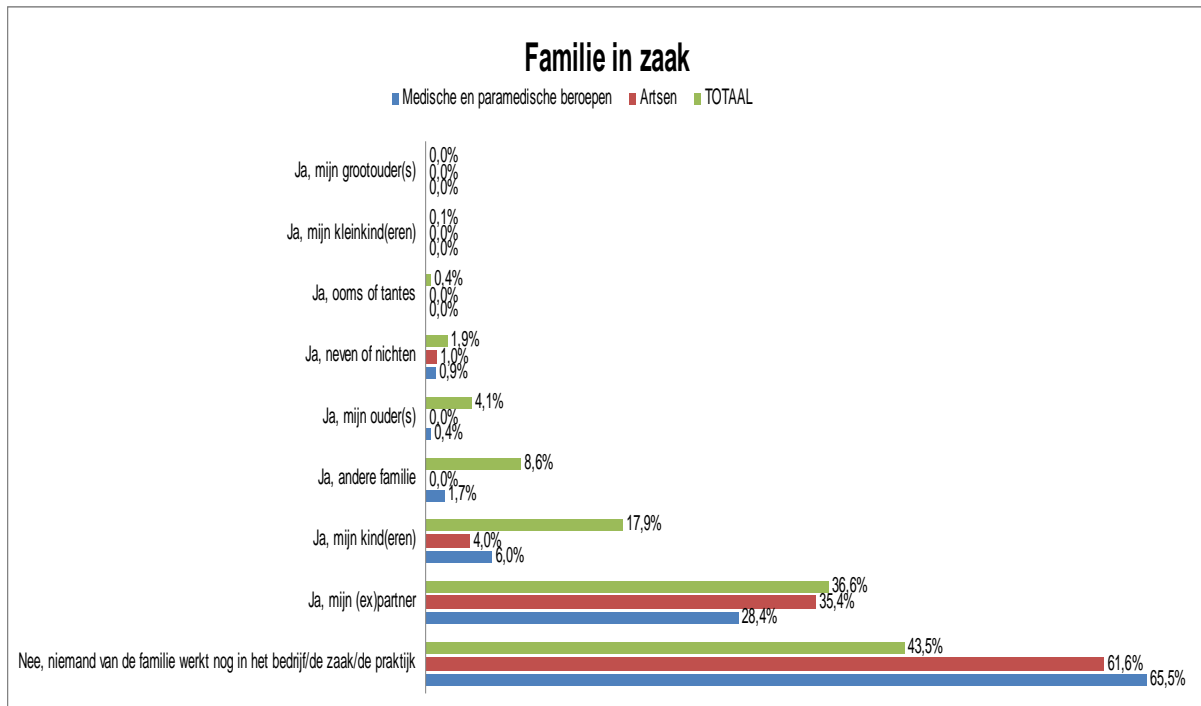
De meeste zelfstandige artsen hebben hun praktijk zelf opgebouwd (73 %). 11 % van de respondenten uit de medische beroepsgroep heeft een bestaande praktijk overgenomen en 6% heeft zich ingekocht in een bestaande praktijk. Slechts 1 % van de artsen heeft een familiale praktijk overgenomen. In vergelijking met de overige ondernemers en zelfstandigen, vindt de voortzetting van een familiale onderneming binnen de (para-)medische beroepsgroep het minst plaats.

Zijn er familieleden die werken in uw praktijk?

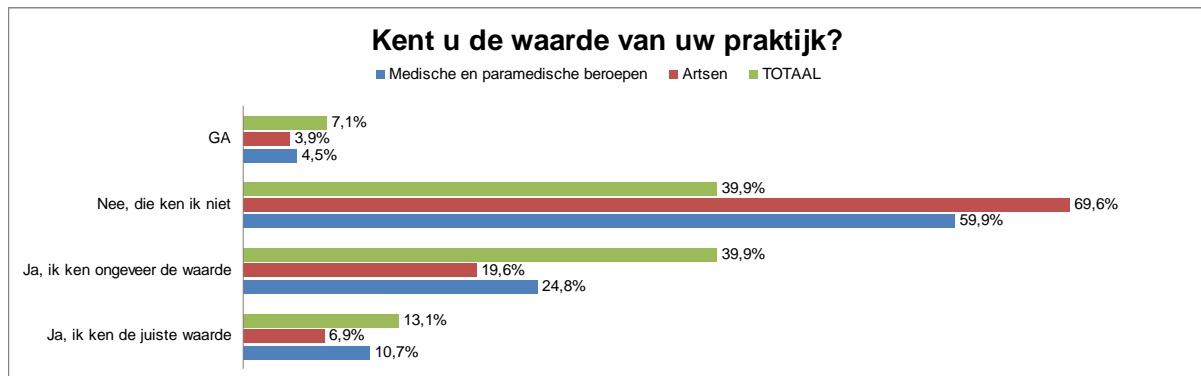
62 % van de respondenten van de geneesheren verklaart in de praktijk niet samen te werken met familieleden. Van de zelfstandige artsen die wel familie tewerkstellen is dit doorgaans de partner (35 %) of een zoon of dochter (4 %).

Kent u de waarde van uw praktijk?

In het algemeen kent 40% van de respondenten die zelfstandige zijn niet de waarde van zijn bedrijf/zaak of praktijk. Binnen de (para-)medische sector zegt reeds 60 % van de zelfstandigen geen weet te hebben van de juiste waarde van zijn praktijk. Bekijken we de groep van de artsen dan blijkt dat maar liefst 7 op 10 van de zelfstandige geneesheren deze waarde niet blijkt te kennen. Een vijfde van de geneesheren kent ongeveer de waarde van zijn praktijk. Slechts 7 % kent de juiste waarde van zijn praktijk.

Welke veranderingen voorziet u de volgende jaren in uw bedrijf?

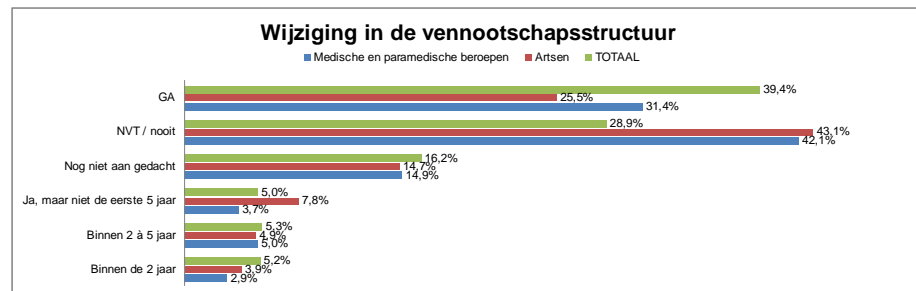
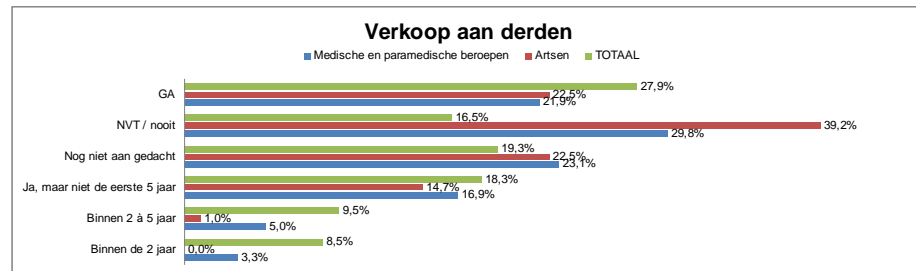
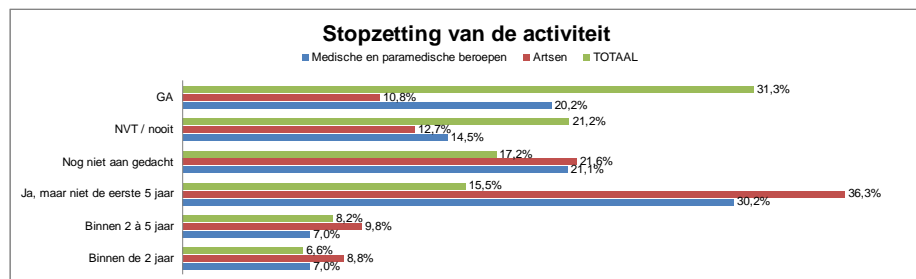
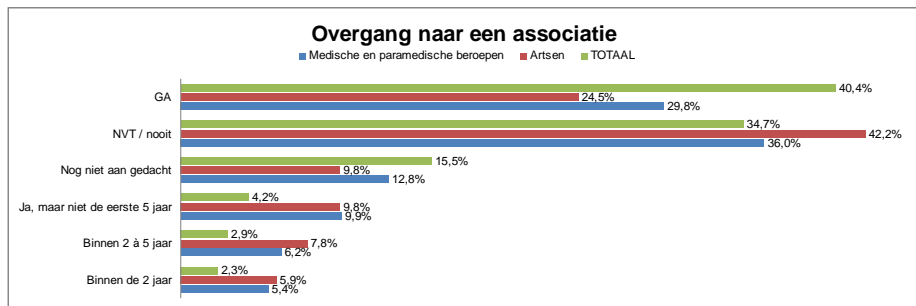
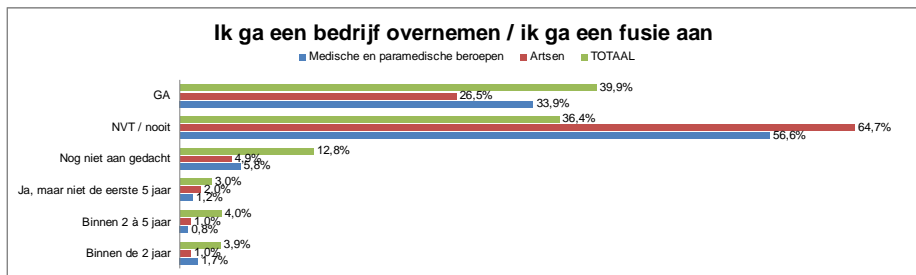
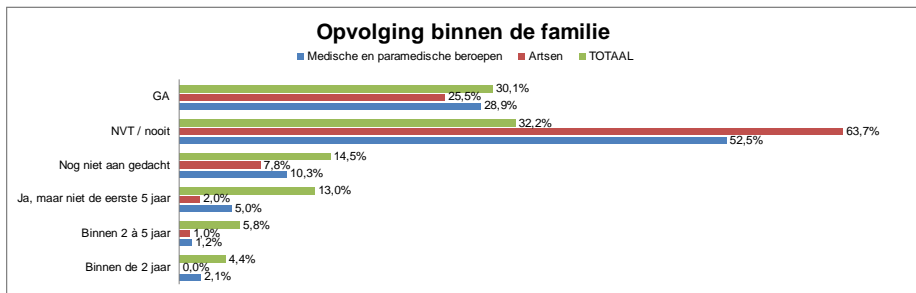
Voor wat betreft de mogelijke veranderingen denkt meer dan één zelfstandige arts op 2 om zijn activiteit stop te zetten. Bijna 1 op 5 denkt binnen de vijf jaar zijn praktijk stop te zetten (19 %). 9 % ziet dit reeds op korte termijn gebeuren, namelijk binnen 2 jaar. 36 % van de artsen zal zijn activiteit stopzetten maar niet de eerste vijf jaar.

Het vormen van een associatie staat voor 14 % van de artsen te gebeuren binnen de vijf jaar. 10 % zegt een overgang te maken naar een associatie na vijf jaar. 42 % van de artsen zegt dat er nooit een associatie zal komen.

Wijziging in de vennootschapsstructuur wordt door 17 % van de zelfstandige geneesheren verwacht in de toekomst. 4 % van de artsen verwacht deze wijzigingen binnen de 2 jaar, 5 % binnen de 5 jaar en 8 % na 5 jaar.

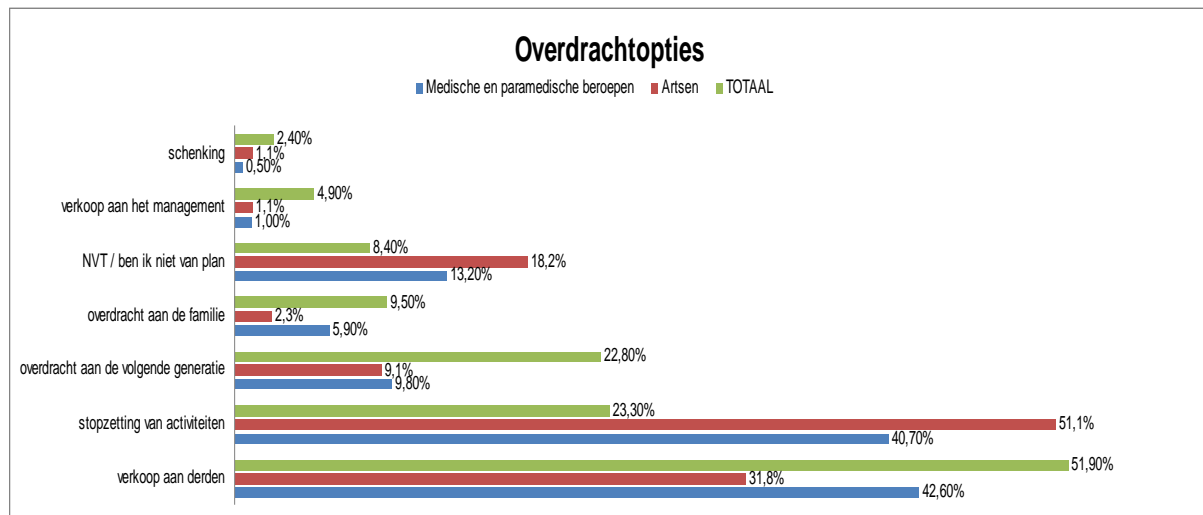
16 % van de zelfstandig geneesheren verwacht zijn praktijk te kunnen verkopen, zij het niet binnen de eerste vijf jaar (15 %).

Het overnemen van een andere praktijk (4 %) of het doorgeven van de praktijk binnen de familie (3 %) wordt binnen de medische beroepsgroep het minst verwacht als verandering.

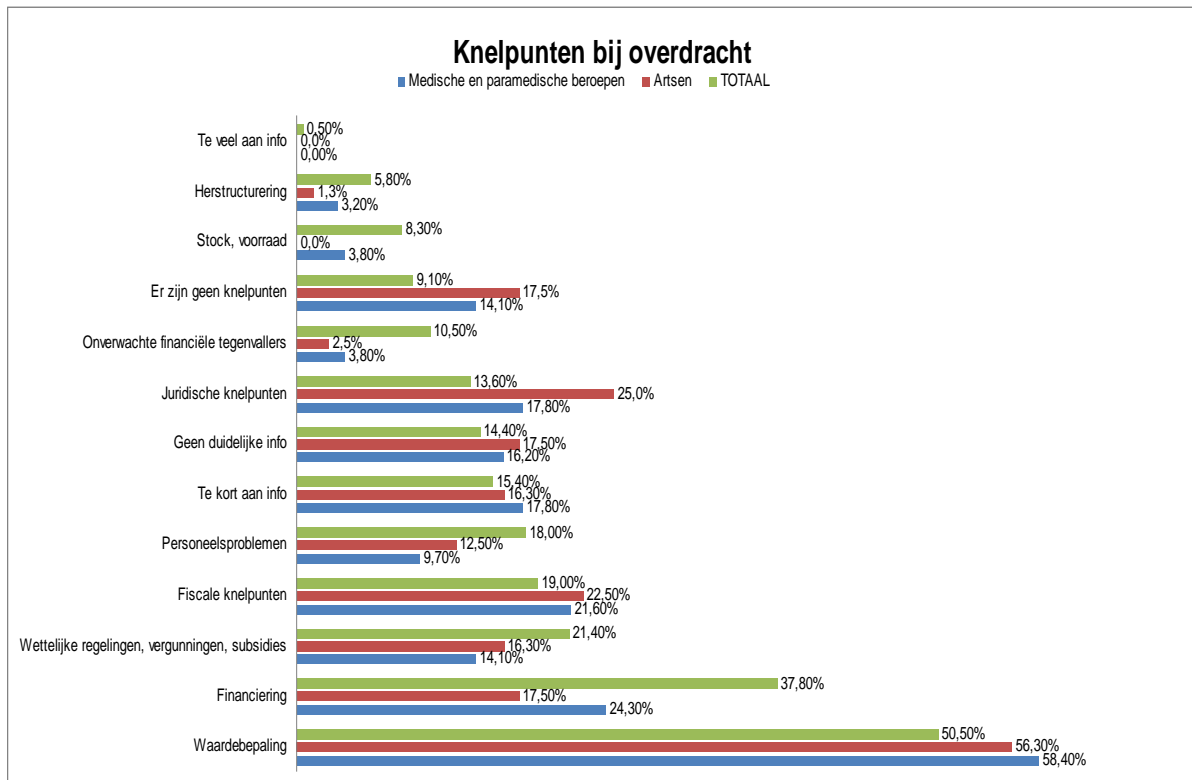
Indien u te maken krijgen met de overdracht van uw praktijk, welke opties zijn dan de meest waarschijnlijke?

Daar waar 1 op 5 ondernemers het stopzetten van de activiteiten als een waarschijnlijke optie beschouwt indien hij/zij te maken krijgt met de overdracht van de zaak, denkt 1 op 2 artsen dat dit het geval is. De verkoop aan derden vormt voor 32 % van de artsen een waarschijnlijke optie, gevolgd door een overdracht aan de volgende generatie (9 %) en een overdracht aan de familie (2 %).

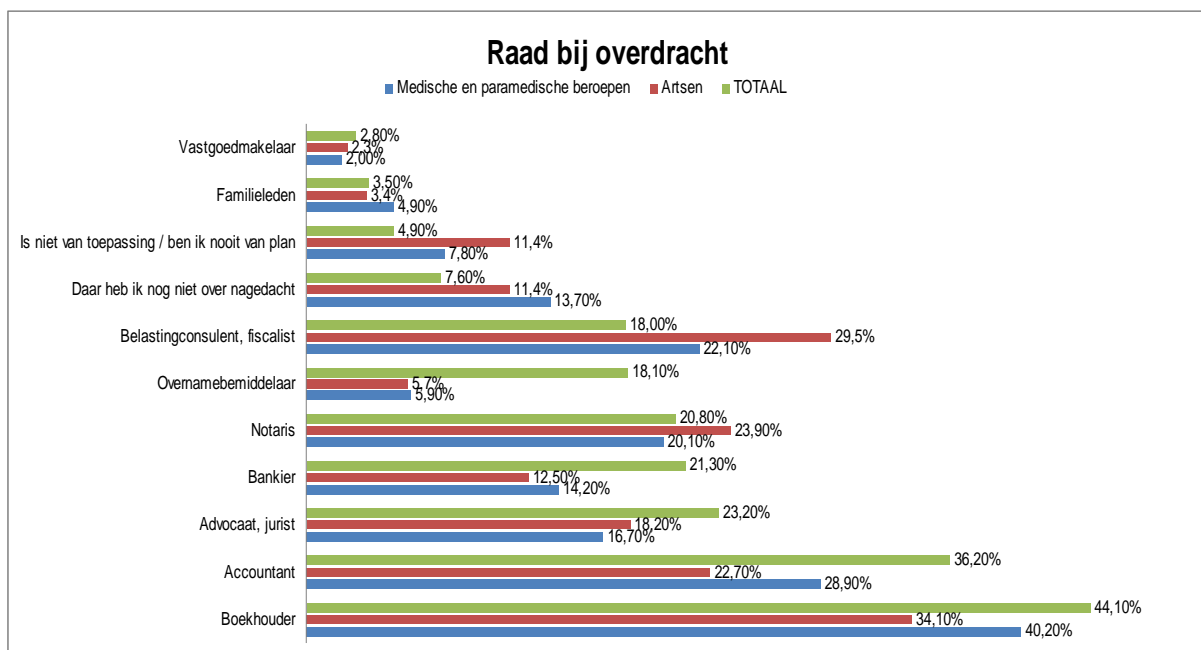
Welke zijn de meest voorkomende problemen of knelpunten bij de overdracht van een praktijk?

Het grootste probleem waarmee zelfstandigen uit de medische beroepsgroep geconfronteerd zien bij de overdracht van hun praktijk is de waardebeoordeling. Liefst 56 % van de respondenten-artsen geeft dit aan. Ook bij de andere medische beroepsgroepen blijkt dit het grootste probleem te zijn (61 %). Als andere knelpunten worden door geneesheren in dalende volgorde aangewezen de juridische knelpunten (25 %), de fiscale knelpunten (23 %), financiering (18 %), geen duidelijke info (18 %), wettelijke regelingen (16 %), te kort aan info (16 %) en personeelsproblemen (13 %). 18 % van de geneesheren voorziet geen problemen bij een praktijkoverdracht.

Bij wie gaat een zelfstandige te rade met vragen over een praktijkoverdracht?

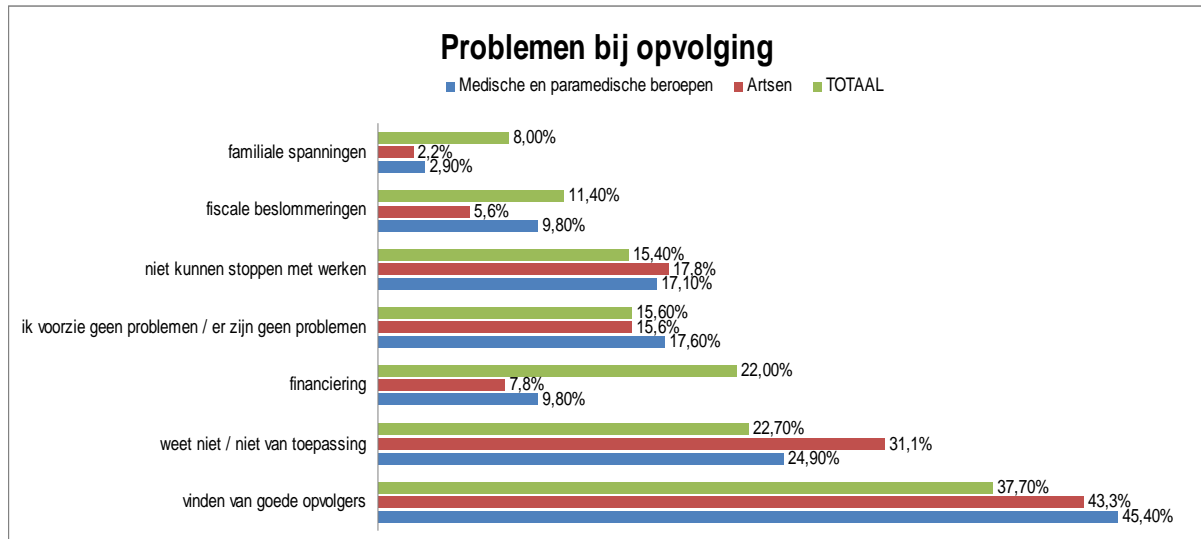
Zelfstandigen uit de medische sector gaan in de eerste plaats te rade bij hun boekhouder (34 %). In vergelijking met de overige zelfstandige beroepen stappen artsen opvallend meer naar een fiscalist/belastingconsulent om raad te krijgen. 30 % van de respondenten ziet hierin een geschikt raadgever. Als mogelijke raadgevers worden vervolgens aangestipt door geneesheren: de notaris (24 %), een accountant (23 %), een advocaat/jurist (18%) en een bankier (13%). Overnamebemiddelaars (6 %), familieleden (3 %) en vastgoedmakelaars (2%) worden minder beschouwd als geschikte raadgevers.

Welke zijn de belangrijkste problemen bij het regelen van de opvolging?

Het probleem bij uitstek van zelfstandige geneesheren bij het regelen van de opvolging is het vinden van goede opvolgers. 43 % van de respondenten ziet dit als een mogelijk probleem. Het niet kunnen stoppen met werken (18 %), de financiering (8 %) en de fiscale besommingen (6 %) worden eveneens als problematisch aanzien.

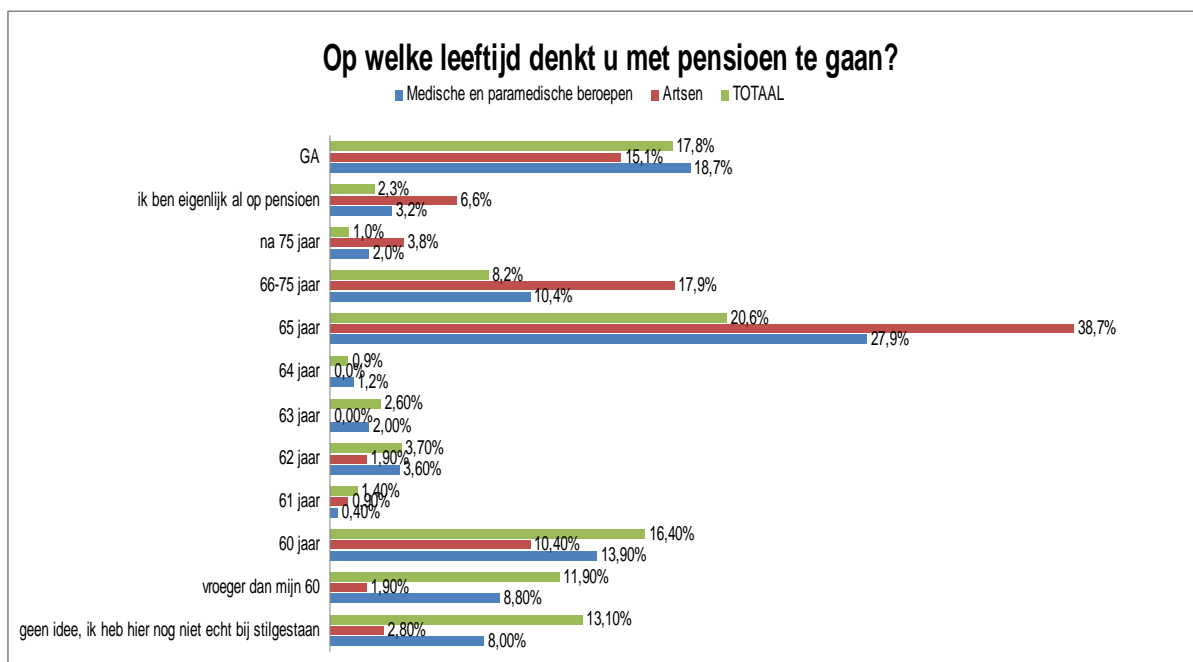
16 % van de respondenten voorziet dan weer geen problemen bij het regelen van de opvolging.

Op welke leeftijd denkt u met pensioen te zullen gaan?

39 % van de geneesheren die hebben deelgenomen aan de enquête denkt op 65 jaar met pensioen te gaan. Meer dan 1 op 5 artsen is van plan nog later met pensioen te gaan (22 %). 10 % is van plan op 60 jaar zijn pensioen op te nemen.

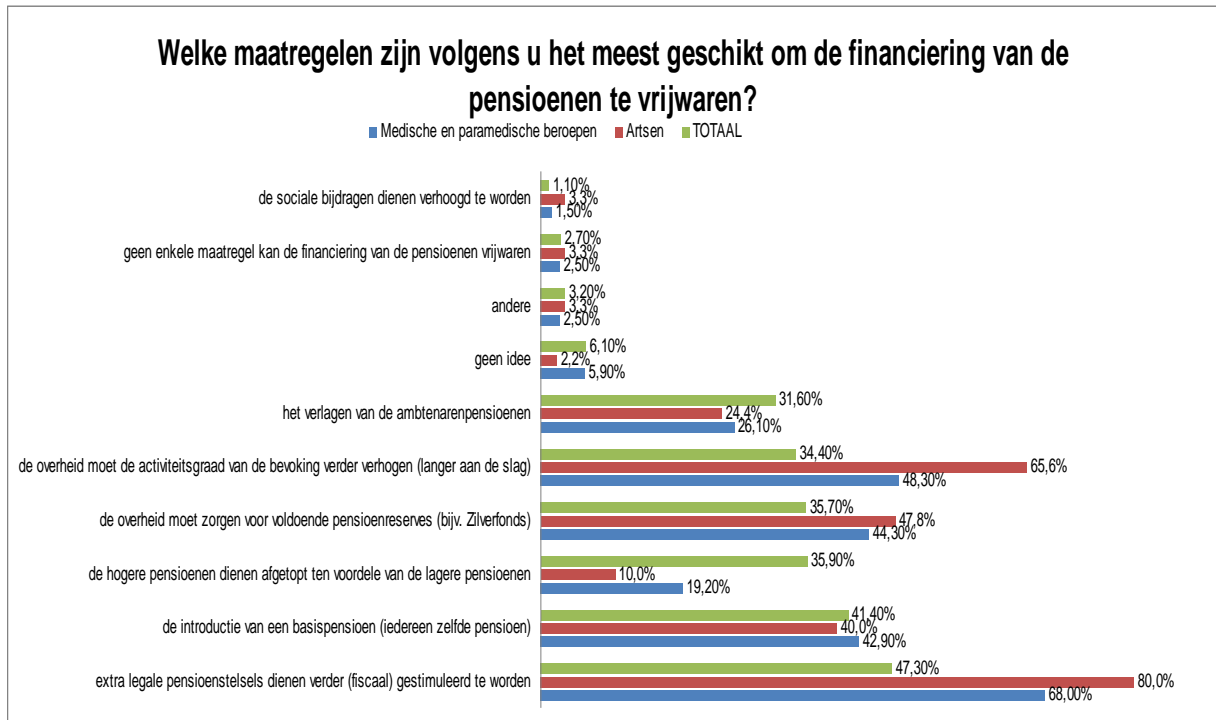
6 op 10 geneesheren antwoorden derhalve dat zij ten vroegste op 65 jaar op pensioen zullen gaan. Hiermee steken de geneesheren opvallend af ten opzichte van de andere zelfstandigen: de vrije beroepen (37%), de diensten (34%), de groothandel (31%), de industrie (29%), de kleinhandel (23%) en de landbouw (21%).

Welke maatregelen zijn volgens u het meest geschikt om de financiering van de pensioenen te vrijwaren?

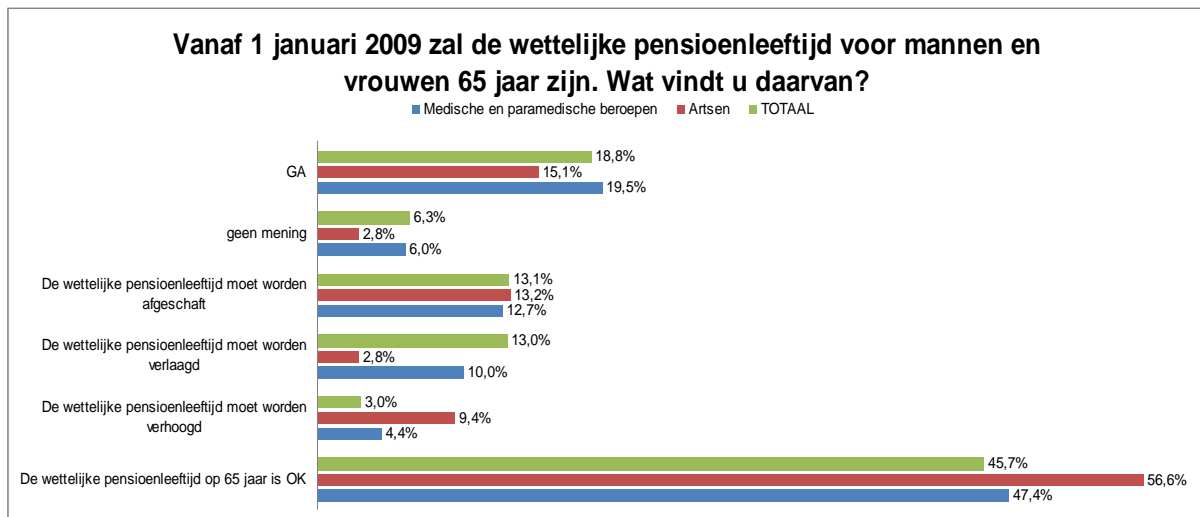
Op welke manier kan de financiering van de pensioenen gevrijwaard worden? 8 op 10 van de zelfstandige geneesheren zouden de extra-legale pensioenstelsels verder (fiscaal) gestimuleerd willen zien worden. Twee op drie artsen vindt dat de overheid de activiteitsgraad dient te verhogen. Deze beide oplossingen worden opvallend meer aangeduid door de geneesheren in vergelijking met de overige zelfstandige beroepsgroepen. Bijna de helft van de geneesheren is daarenboven van mening dat de overheid moet zorgen voor voldoende pensioenreserves (bv Zilverfonds).

Het verhogen van de sociale bijdragen wordt door nagenoeg geen van de respondenten als een geschikte maatregel beschouwd (3 %). Ook het aftoppen van de hogere pensioenen ten voordele van de lagere pensioenen wordt door slechts 1 op 10 geneesheren als een geschikte maatregel gezien.

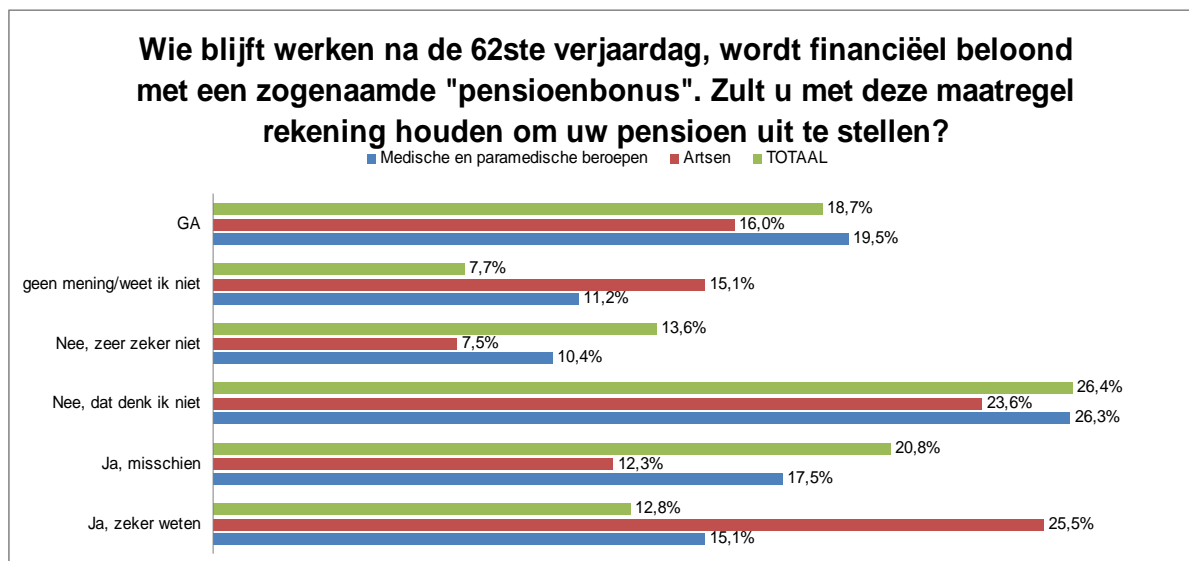
Vanaf 1 januari 2009 zal de wettelijke pensioenleeftijd voor mannen en vrouwen 65 jaar zijn. Wat vindt u daarvan?

Gelet op de antwoorden op de vorige vraag, is het niet verwonderlijk dat ook hier de geneesheren ook hier een antwoord geven dat afwijkt van de overige medische en andere zelfstandige beroepen. 57 % van de respondenten van de medische beroepsgroep (geneesheren) gaat akkoord met deze wettelijke pensioenleeftijd. Daarnaast zijn de zelfstandige artsen de mening toegedaan dat de wettelijke pensioenleeftijd eerder dient te worden afgeschaft (13 %) of verhoogd (9 %), dan te worden verlaagd (3 %).

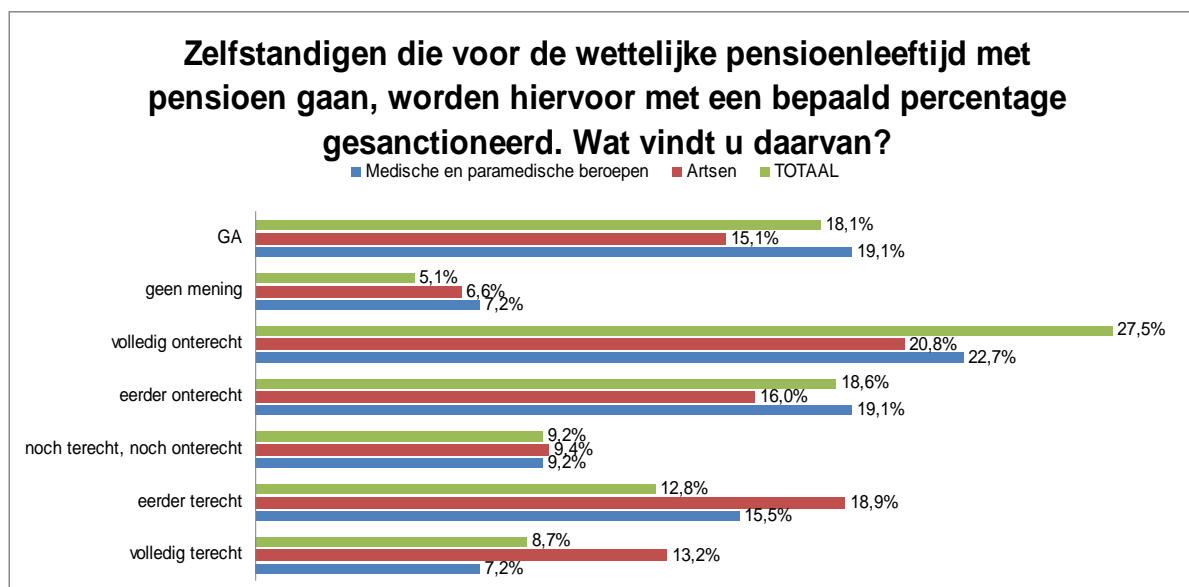
Wie blijft werken na de 62ste verjaardag, wordt financieel beloond met een zogenaamde ‘pensioenbonus’. Zult u met deze maatregel rekening houden om uw pensioen uit te stellen?

31 % vindt de pensioenbonus niet van die aard om zijn of haar pensioen uit te stellen. 38 % van de ondervraagde geneesheren was daarentegen wel van mening dat deze maatregel een reden kan vormen om zijn pensioen uit te stellen. 1 op 4 artsen is hiervan zelfs overtuigd.

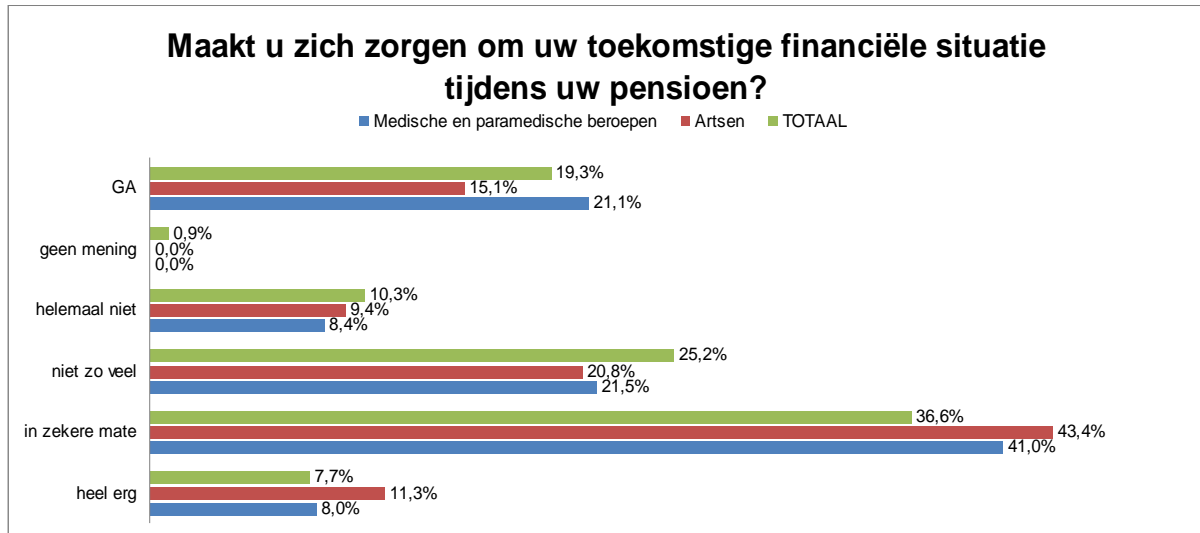
Zelfstandigen die voor de wettelijke pensioenleeftijd met pensioen gaan, worden hiervoor met een bepaald percentage gesanctioneerd. Wat vindt u daarvan?

Binnen de medische beroepsgroep vinden meer ondervraagden het sanctiemechanisme voor vervroegde pensionering onterecht (42%) dan terecht (23%). Deze verhouding is nog meer uitgesproken bij de zelfstandigen in het algemeen, waar 46 % van de respondenten deze maatregel eerder dan wel volledig onterecht beoordeelt in vergelijking met 22 % deze eerder/volledig terecht. Zelfstandige artsen zijn daarentegen meer verdeeld over deze sanctioneringsmaatregel: 37 % van de ondervraagde geneesheren vond deze maatregel onterecht versus 32 % van de ondervraagden die dit dan weer terecht oordeelden.

Maakt u zich zorgen om uw toekomstige financiële situatie tijdens uw pensioen?

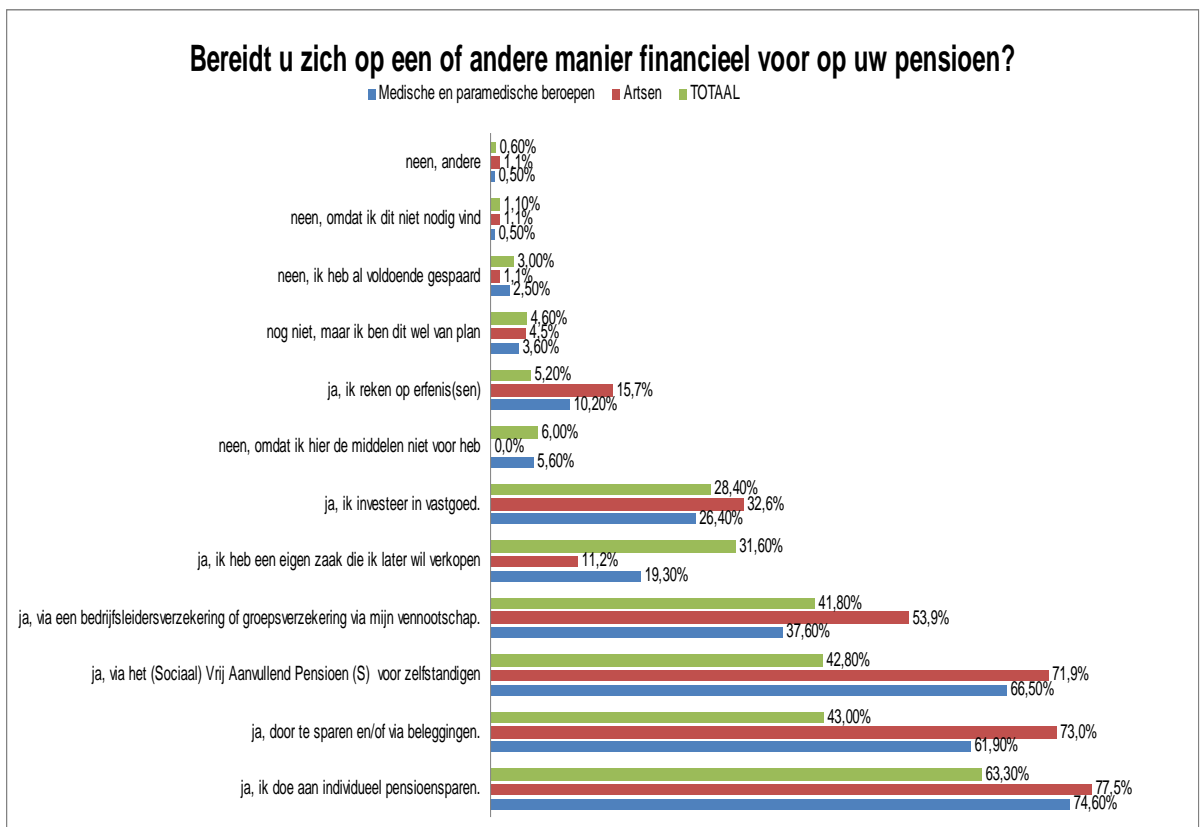
Meer dan één op twee geneesheren maakt zich in zekere mate (43 %) tot heel erg (11 %) zorgen om zijn/haar financiële situatie tijdens het pensioen. 21 % van de respondenten maakt zich dan weer niet zo veel zorgen, terwijl 9 % aangeeft helemaal niet wakker te liggen van zijn financiële situatie na pensionering.

Bereidt u zich op een of andere manier financieel voor op uw pensioen?

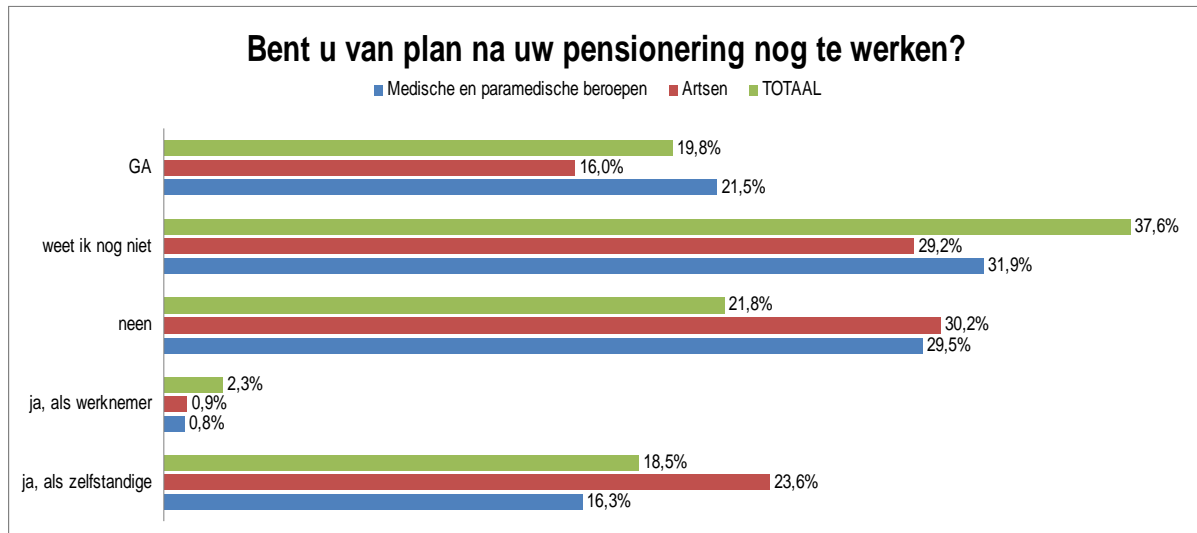
Meer dan 7 ondervraagde geneesheren op 10 doet aan individueel pensioensparen (78 %), maakt gebruik van de klassieke spaar- en beleggingssystemen (73 %) en van het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen (72 %). 54 % van de geneesheren bereidt zich voor via een bedrijfsleiders- en groepsverzekering. Eén derde investeert tevens in vastgoed (33 %). 16 % rekent op erfenis(sen) en 11 % denkt eraan de eigen praktijk later te verkopen.

Slechts 2 % van de artsen bereidt zich niet financieel voor op zijn pensioen en is dit ook niet van plan te doen.

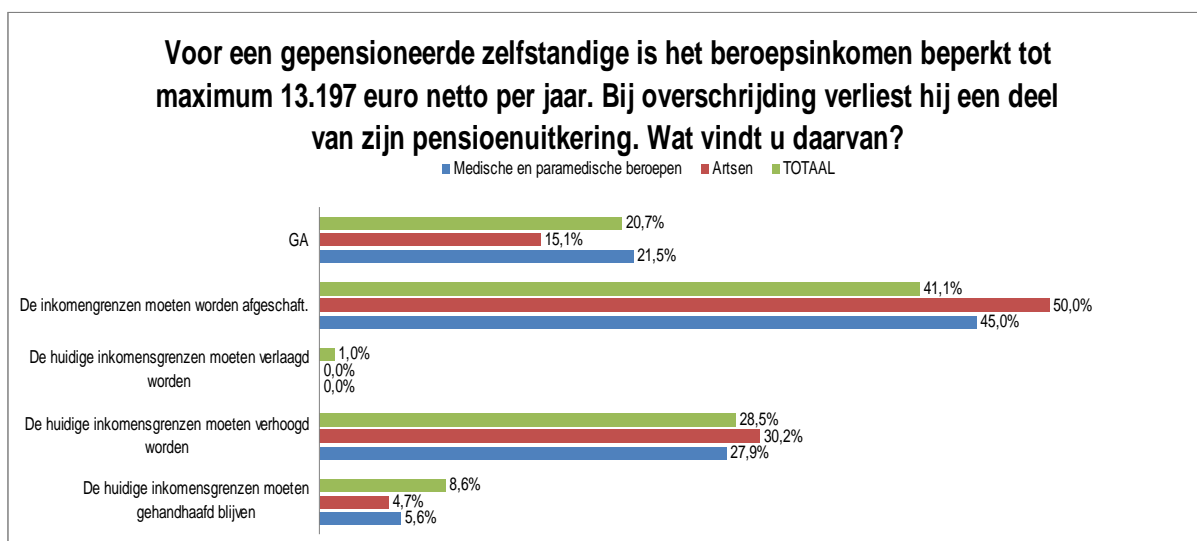
Bent u van plan na uw pensionering nog te werken?

Na het pensioen ziet 30 % van de ondervraagde geneesheren zich niet langer aan het werk, tegenover 25 % van de respondenten die wel nog van plan zijn te blijven doorwerken. 45 % van de respondenten heeft hierover nog geen beslissing genomen of heeft deze vraag niet beantwoord.

Voor een gepensioneerde zelfstandige is het beroepsinkomen beperkt tot maximum 13.197 euro netto per jaar. Bij overschrijding verliest hij een deel van zijn pensioenuitkering. Wat vindt u daarvan?

Meer dan 70% van respondenten uit de medische sector pleiten voor het afschaffen van de inkomensgrenzen (45%), dan wel het verhogen van de huidige inkomensgrenzen (28 %). Bij de artsen is dit zelfs 80 % : 50 % vindt dat de inkomensgrenzen afgeschaft moeten worden, versus 30 % die van mening is dat de grenzen verhoogd moeten worden. Slechts een kleine minderheid van de geneesheren is voor het handhaven van de huidige inkomensgrenzen (5 %). Niemand kon zich vinden in het verlagen van deze grenzen.

CONCLUSIES

Artsenpraktijk

De artsenpraktijk heeft geen of haast geen familiaal karakter. In vergelijking met de overige ondernemers en zelfstandigen, vindt de voortzetting van een familiale onderneming zowel als de opvolging binnen de familie het minst plaats bij de (para-)medische beroepsgroep.

Bijna drie op vier van de artsen heeft zelf de praktijk opgebouwd en in regel blijft deze onveranderd binnen een éénmanspraktijk. In deze structuur levert de arts een opmerkelijke bijdrage in het creëren van bijkomende tewerkstelling.

Bijna een op vier artsen ziet zich in de toekomst evenwel associëren. Dit aantal ligt in vergelijking met de resultaten van de overige zelfstandige beroepen (7 %) een aanzienlijk stuk hoger.

De arts in het economische en sociale ruilverkeer

Artsen zijn bekommerd over hun financiële situatie na hun carrière. Dit verklaart waarom één op twee artsen denkt pas laat met pensioen te gaan (aan 65 of ouder) en hun wens om hun pensioen met de voortzetting van hun beroepsactiviteit, zonder beperking van hun beroepsinkomen, te kunnen cumuleren. In die lijn ligt de verwachting van artsen dat de overheid de activiteitsgraad van de bevolking vergroot. Blijven werken na de 62ste verjaardag om van de pensioenbonus te genieten is mooi meegenomen en voor één geneesheer op vier zelfs van doorslaggevend belang. Daar waar één op vijf van de respondenten het sanctiemechanisme voor vervroegde pensionering terecht vinden, staan geneesheren meer positief tegenover de maatregel: een derde van de artsen vindt dat sanctionering mag.

In de zorg om hun financiële situatie in de post-loopbaanperiode zien de artsen vooral heil in extra-legale pensioenvorming. Een overgrote meerderheid doet dan ook aan bijkomende pensioenvorming. Meer dan zeven op tien artsen maakt gebruik van het individueel pensioensparen, de klassieke spaar- en beleggingssystemen en het vrij aanvullend pensioen voor zelfstandigen. Acht op tien artsen vindt overigens dat de bestaande extra-legale pensioenstelsels best verder (fiscaal) gestimuleerd zouden worden.

Omdat de overdracht van de praktijk in de regel samengaat met het stopzetten van de beroepsactiviteit zijn een correcte inschatting van de waarde van de praktijk en gedegen pensioenvorming van cruciaal belang. Zeven op tien van de zelfstandige geneesheren zegt evenwel geen weet te hebben van de juiste waarde van zijn praktijk. Het is dan ook niet verwonderlijk dat als grootste knelpunt bij de praktijkoverdracht de waardebepaling wordt aangewezen.